

Oripään kunnanvaltuustolle

ORIPÄÄN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko kunnanvaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toimikaudeksi 2021-2025 valittuun Oripään kunnan tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Tapio Pajula, varapuheenjohtajana Kalle Lähde sekä jäseninä Erkki Halkivaha, Sirpa Lötjönen ja Heli Viitasaari.

Kunnan tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, HT Aino Lepistö.

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA JA KOKOUKSET

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain edellyttämiä asioita tilivuodelle 2024 erikseen hyväksytyn arviointisuunnitelman ja kokousaikataulun mukaisesti.

Tarkastuslautakunta on pitänyt kolme tilivuoteen 2024 kohdistunutta kokousta ja kuulut niiden yhteydessä kunnan johtavia viranhaltijoita, joilta on saatu selvityksiä kunnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnan arviointityölle ei määritelty painopistealueita, vaan arvioitavana oli kunnan toimintakokonaisuudessaan.

KEH SA JH

Tarkastuslautakunta käsitteli toimintavuoden aikana kokouksissaan kuntalain 84 §:n edellyttämällä tavalla luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset ja saattoi ne tiedoksi kunnanvaltuustolle.

2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2023 HAVAINNOT

Vuodelta 2023 ei ollut erityisiä havaintoja.

3. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. YLEISTÄ

Toiminnallinen tavoite on kunnanvaltuuston asettama, talousarvioon sisältyvä määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen määrää tai laatua taikka toiminnan kehittämissuuntausta koskeva tavoite. Tavoite on pyrittävä johtamaan tehtävän toiminta-ajatuksesta sekä ilmaisemaan määrää tai laatua osoittavana tunnuslukuna. Se voidaan ilmaista myös sanallisesti - kuitenkin niin, että sen toteutumista voidaan arvioida.

Taloudellisia tavoitteita ovat määrärahat ja tuloarviot. Muita taloudellisia tavoitteita ovat esim. suoritteiden yksikköhinta ja investointihankkeen kustannusarvio.

Kuntalain mukaan tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talousarvion poikkeamista ja omana kokonaisuutenaan arvio kunnan ja kuntakonsernin laajuuteen nähden merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Lisäksi toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

3.2. YLEISET TALOUDEN TAVOITTEET

Toteumaa verrataan tilikauden aikana muutettuun talousarvioon. Valtuusto hyväksyi käyttötalouteen lisämäärärahoja 368 000 euroa.

Talousarviossa oli arvioitu, että tilikauden alijäämä tulee olemaan 356 138 euroa. Tilinpäätöksessä tilikauden ylijäämä oli 161 501 euroa.

Kunnan tuloslaskelman mukaiset toimintakulut olivat 5,5 milj. euroa, mikä on 939 euroa enemmän kuin talousarviossa. Toimintakate toteutui noin 0,2 milj. euroa arvioitua paremmin.

Toimintatuotot olivat 1,3 milj. euroa, mikä on 0,2 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Verotuloja kertyi 0,2 milj. euroa arvioitua vähemmän. Valtionosuuksia kunta sai noin 25 000 euroa enemmän kuin talousarviossa oli arvioitu.

Kunnan tilinpäätöksen vuosikate oli 0,6 milj. euroa. Vuosikatteella pystytään kattamaan poistot 0,4 milj. euroa.

Taseeseen kertynyt ylijäämä on 31.12.2024 yhteensä 1,2 milj. euroa.

Kv SK GH

Kunnan toteutuneet investoinnit vuonna 2024 olivat 0,5 milj. euroa, mikä on 0,2 milj. euroa alle talousarvion. Toteutumatta jäi mm. keskusta alueen suunnittelu ja kehittäminen (100 000 eur)

Kunnan lainakanta vuoden 2024 lopussa oli 2,6 milj. euroa (2023 2,8 milj. euroa). Asukasta kohti lainamäärä oli vuoden lopussa 2 022 euroa. Vuonna 2023 vastaava luku oli 2 134 euroa/asukas.

Kunnan omavaraisuusaste oli 53 %. Vuoden 2023 lopussa vastaava luku oli 52,4 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus oli 62,3 % (2023 66,1 %). Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Soteuudistuksen takia tuotot laskivat, joten tämä tunnusluku on heikentynyt kunnissa vuodesta 2023 alkaen.

3.3. INVESTOINNIT

Talousarviossa vuodelle 2024 oli varattu määrärahaa investointeihin yhteensä 767 100 euroa. Investointimenojen toteuma oli 530 656 euroa. Rahoitusosan toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen 33 360 euroa.

3.4 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN VASTUUALUEITTAN

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vuoden 2024 toimintakertomuksessa on kattavasti esitetty kunnan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Yleishallinnon osalta tavoitteena on ollut kunnan positiivisen näkyvyyden lisääminen ja viestintävastuun sisäistäminen koko organisaatiossa, osallistuminen seutu- ja maakunnalliseen yhteistyöhön, tonttien markkinointi sekä kunnan edunvalvonnan kehittäminen. Yleishallinnon tavoitteiden voidaan todeta pääosin toteutuneen.

Elinkeinotoiminnan tavoitteena ollut yritysten lukumäärän lisääntyminen, ei toteutunut vaan lukumäärä on pysynyt lähes samana. Yhteistyö kunnan ja paikallisten yritysten välillä on ollut aktiivista.

Sivistystoimen osalta tavoitteena on ollut, että koululaiset oppivat opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti, opettajisto työskentelee opetussuunnitelman hengessä ja opetuksessa huomioidaan koulun kansainvälistyminen.

Mittarina ja tavoitetasona on ollut, että palaute huoltajilta ja oppilailta sekä oppilasarviointi mm. kokein sekä lukuvuositoloksiksi. Toteumassa kerrottu, että opettajat ovat olleet verrattain tyytyväisiä oppimistuloksiin. Toiminnallisia ja monialaisia teemapäiviä on pidetty lukuvuoden aikana. Tavoitteena ollut S2-opetukseen ja oppimisen tukeen panostamista, on toteutettu niin, että S2-opetusta annettu erityisopettajan toimesta kolme oppituntia viikossa.

Oppilasmäärä on pudonnut 13 oppilaalla vuodesta 2023 (161 → 148).

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on ollut, että kaikissa yksiköissä noudatetaan toimintasuunnitelmaa sekä toimitaan varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman mukaisesti. Tavoitetasona, että asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluun. Toteuman mukaan

KK SK EH JW

asiakaspalaute on ollut pääsääntöisesti positiivista, paitsi tiloista ollaan huolissaan. Varhaiskasvatusopettajan toimiin ei ole saatu rekrytoitua pätevää henkilöstöä.

Kirjaston tavoitteena, että palvelut ovat monipuolisia ja ajantasaisia ja aineisto vastaa ja ennakoii eri-ikäisten asiakkaiden tarpeita. Museon osalta tavoitteena, että museot tunnetaan ja museotoimintaa kehitetään. Kulttuuritoiminnan tavoitteen tarjota kaikenikäisiä kuntalaisia kiinnostavaa kulttuuria. Maahanmuuttopalvelujen tavoitteena edistää kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Tavoitteiden voidaan katsoa pääosin toteutuneen.

Vapaa-aika ja nuorisotoimen tavoitteena nuorisotyön kehittäminen siten, että nuorten osallisuus sekä nuorten kasvu aktiiviseksi kansalaiseksi mahdollistuu, vapaa-aikapalvelujen saatavuus/vaikuttavuus, matalan kynnyksen toiminta sekä kuntalaisten osallistaminen ja aktivointi. Osallistujia tapahtumiin on ollut vaihtelevasti vuoden aikana.

Liikuntapalvelujen tavoitteena on ylläpitää ja kehittää kaikille kuntalaisille soveltuvia ja monipuolisia liikuntapaikkoja ja -tiloja sekä kannustaa harrastamaan terveyttä edistävää liikuntaa. Järjestetty ns. matalan kynnyksen liikuntaryhmiä sekä aloitettu liikunta-neuvonta. Palveluketjua kehitetään yhdessä Varhan kanssa.

Hyvinvointitoimen tavoitteena oli aktiivinen osallistuminen hyte-koordinaattorina Varhan järjestämään toimintaan ja aktiivinen tiedon välittäminen sekä hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistuminen. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma eivät ole valmistuneet suunnitellusti vuoden 2024 aikana.

Kiinteistötoimelle ja yhdyskuntahuollolle ei ole asetettu eriteltyjä toiminnallisia tavoitteita. Tarkastuslautakunta toteaa, että myös toiminnalle pitäisi asettaa mitattavat toiminnalliset tavoitteet.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena oli hulevesien vähentäminen viemäriverkostossa. Tavoite toteutui ja pumpattavan jäteveden määrä väheni vuoden 2016 tasolle. Pumpattusta jätevedestä laskutetaan kuitenkin vain 36,3 %.

4. KUNNAN TALOUDEN TASAPAINO

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Mikäli kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää, tulee alijäämä kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Oripään kunnan taseessa 31.12.2024 on kertynyttä ylijäämää 1,2 milj. euroa. Talousarvio 2025 on arvioitu negatiiviseksi 123 634 euroa, suunnitteluvuodet ovat myös negatiivisia: vuosi 2026 -82 892 euroa ja vuosi 2027 -43 968 euroa.

5. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan vuoden 2024 toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Samalla kuitenkin todetaan, että kaikille toimialoille tulisi asettaa tavoitteita sekä mittareita, jolla toteumaa voidaan mitata.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tulevana vuosina tulee varautua koviin taloushaasteisiin mm. verojen ja valtionosuuksien sekä hyvinvointialueen vuokrien vähenemiseen.

KK N EH Sh

Hyvinvointialueen vuokrauspäätökset voivat myös aiheuttaa kiinteistöjen alaskirjauksia, mikäli niille ei löydetä korvaavaa käyttöä. Taseessa oleva 1,2 miljoonan ylijäämäpuskuri ei riitä moneksi vuodeksi, mikäli arviot alijäämistä toteutuvat. Investointeja tulee tehdä harkiten niin, että niillä pystytään vaikuttamaan käyttömenoihin.

Positiivisena asiana voidaan nähdä kunnassa järjestettävät moninaiset tapahtumat, aktiiviset yhdistykset sekä erinomaiset liikuntamahdollisuudet. Erityismaininnan saa Okra Maatalousnäyttely, joka taas kesällä 2025 järjestetään koko kunnan yhteisenä voimannäyttämisenä.

Hyvinvointitehtävä tulee olemaan kunnan yksi perustehtävä. Hyvinvointikertomuksen sekä -suunnitelman laatiminen ei kuitenkaan ole toteutunut suunnitellusti.

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää tämän arviointikertomuksen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Oripäässä 30. päivänä huhtikuuta 2025

Tarkastuslautakunnan allekirjoitukset

Tapio Pajula
puheenjohtaja

Erkki Halkivaha
jäsen

Sirpa Lötjönen
jäsen

Heli Viitasaari
jäsen

Kari Kolari
varajäsen